

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Autoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Caput I. De Pœnis in genere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73982](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73982)

illos, si sua defendant, occidendo, ut fieri solet in bello justo, dum v. g. civitas aliqua aliter occupari non potest, quin simul innocentes occidantur aut lædantur cum nocentibus, qui damnum intulerunt. Covar. l. c. §. hinc ni fallor. Sexto: ut respublica vel Princeps, contra quem indictæ repressaliæ, prius admonitus compensationem facere vel imperare neglexerit, ira ferè Pirh. l. c. ex Sylv. l. c.

3. Resp. ad tertium: repressaliæ indici vel con-

cedi non possunt contra personas ecclesiasticas ve, bona earum, utpote quæ gaudent eodem privilegio quo ipsæ personæ, neque concessæ ad illas extendendæ; cum repressaliæ sint odiosæ, adeoque non extendendæ, sed restringendæ. Sed neque extendendæ ad Scholares juxta Authen. habita c. ne filius pro patre, quæ, licet loquatur de Studentibus in aliis facultatibus, maximè in jure canonico. Gl. in cit. c. cisi. unic. b. t. in 6. de quo plura Sylv. l. c. n. 8.

TITULUS XXXVII.

De Pœnis.

CAPUT I.

De pœnis in genere.

Quæst. 492. Quid & quotuplex sit pœna?

R Esp. ad primum: pœna propriè loquendo est noxæ vindicta. l. aliud est ff. de V. S. sive supplicium quo quis ob culpam punitur, quippe sine qua regulariter nemo punitur. Dico regulariter; nam in crimine læsæ majestatis etiam filii innocentes in detestationem paterni criminis puniuntur. l. quisquis C. ad Leg. Jul. Majest. item in quibusdam aliis casibus, ubi justa causa subest, ad terrorem ceterorum etiam innocentum, quod indicat reg. jur. in 6. sine culpa, nisi subsit causa, nemo punitur.

2. Resp. ad secundum: pœna in genere multifariè dividitur, & quidem primò in civilem & criminalem; civilis est, quæ non tam tendit ad vindictam publicam & coercionem delictorum seu publicæ disciplinæ emendationem, quàm ad privatum commodum, seu partis læsæ satisfactionem, & hinc strictè loquendo pœna merè civilis non est pœna, quia rationem vindictæ publicæ non habet. Subdividitur in conventionalem, quæ à privata contrahentium conventionem dependet, seu mutuo eorum consensu contractui adjicitur, ut is firmiter observetur, solvenda ab eo, qui, quod conventum, non observat, & si uterque contravenit contractui, à neutro præstanda, cum paria delicta quò ad pœnam privatam mutua compensatione tollantur. l. si ambo, ff. de compens. in eo verò, num, si contractus ex parte solum non observatus, v. g. dum conventum, ut nisi mille accepta restituatur statuto die, solvantur 500. & dicto die non restituantur nisi 500. sufficiat pro pœna solvi 25. in eo, inquam, non conveniunt AA. Arg. c. suam nos. h. t. sufficere in hoc casu solvi mediam partem conventæ pœnæ, & sic juris civilis rigorem, permittentis in eo casu exigere totam pœnam l. stipulationum §. fin. & l. in executione. §. 6. ff. de V. O. correctum per jus canonicum tenent cum Gl. in cit. C. suam nos. v. persolvatis. Innoc. Abb. n. 6. Beronius in c. dilecti. de arb. n. 82. ad quos accedere videntur Sarmiento f. 5. select. c. 6. n. 11. Zoel. in cit. l. stipulationum n. 5. Fachin. l. 10. conrovers. l. 263. contrarium tenentibus Cabedo divers. jur. arg. l. 2. c. 18. à n. 1. & aliis, ex ea ratione, quod jure civili inducta totius pœnæ solutio injustitiam non contineat, neque Papa verbo ullo meminerit istius correctionis juris civilis; vide de his fufsius Wiestn. h. t. à n. 4. Porro ad has pœnas con-

ventionales reducuntur pœnæ testamentariæ, quæ à testatoris dispositione originem ducunt, jure quidem veteri prohibitiæ, sed jure novo restitutiæ, §. fin. Inst. de legat. l. unic. C. de his, quæ pœna nom. Lauterb. in ff. h. t. §. 2. Item subdividitur in legalem, quæ est pœna civilis, imposita per leges pro reparatione damni illati vel propter contumaciam aut contemptum, & in judicalem, quæ à Judice ad æstimationem damni illati imponitur.

3. Pœna criminalis, quæ, ut dictum est, tendit ad vindictam publicam, respicit interesse publicum, quàmque exigit vigor disciplinæ publicæ, l. 9. §. 1. ff. de Publican. qualis est non tantum relegationis, fustigationis, carceris, sed etiam quæ fisco applicatur. Carpz. pr. crim. q. 102. n. 29. & 30. Variè quoque subdividitur, ac primò quidem in capitalem & non capitalem; capitalis est, quæ admittit vitam hominis vel naturalis vel civilis. Capitales vitam naturalem adimentes dicuntur ultimum supplicium, pœna mortis, sanguinis, & apud Hebræos erant quatuor, nimirum ignis. Levit. 20. v. 15. lapidatio, Num. 15. v. 36. Gladius, Deuter. 13. v. 15. suspendium è ligno. Deuter. 21. v. 22. seu strangulatio, quam quidam accipiunt pro Crucifixione, utpote in omni antiquitate pœna celeberrima & gravissima, fervorumque propria, quæ damnatus post flagellationem crucisque exportationem, nudè extensis brachiis ad superiores ejus antennas manibus dextraque prius, pedibus vero ad stipitem duobus clavis ferreis affigebatur, atque stillante sanguine & fame enecabatur. Liplius tract. de cruce l. 3. c. 2. cui Constantinus M. in venerationem Passionis Dominicæ inter Christianos substituit furcam. Lips. l. c. c. 14. Gothofridus ad l. 28. ff. h. t. Lit. G. jure verò civili nostro sunt gladius vel ferrum, id est, decollatio, l. 8. §. 1. ff. h. t. damnatio in furcam seu suspendium, l. 28. ff. h. t. vivi concrematio cit. l. 28. objectio bestiis, l. 11. §. fin. ff. h. t. à qua differt condemnatio ad bestias, l. 25. §. 3. ff. h. t. Carpz. pr. crim. q. 128. n. 26. submersio in aquis, l. 9. ff. ad Leg. Pomp. de Parricid. & c. Pœnæ capitales non adimentes vitam naturalem, sed solum civilem sunt ademptio libertatis, nimirum damnatione ad metallum, & ad opus metalli, quæ differunt, l. 8. §. 6. l. 17. ff. h. t. quæ, si sit in perpetuum, simul tollitur cum libertate civitas, ita ut eâ damnati statim servi efficiantur, cit. l. 17. §. 1. cujus loco hodie successit damnatio ad triremes, Carpz. l. c. q. 129. n. 8. quibus æquiparantur exilium perpetuum, ban-

nus imperialis. Reiffenst. *h. t. n. 4.* si verò non est perpetua, sed temporalis, est pœna civilis, *cit. L. 28. §. 1.* Pœna non capitalis, seu neque mortem naturalem, neque civilem adferens, est damnum illarum cum infamia, v. g. prohibitio alicujus actus, aut depositio ab aliqua dignitate, *cit. L. 28. Lauterb. h. t. §. 5.* tales sunt relegatio, fustigatio, membri amputatio (puta auris, digitorum, manus, vel linguæ. *Ord. Crim. a. 107. 108. 159. 198.*) incarcerationio, stigmati inultio (quæ tamen in facie fieri prohibetur, per rationem indicatam in *L. 17. C. h. t. & DD. ibi*; etiamsi per statutum imponeretur, ut *Myns. cent. 2. obs. 46.* quæ tamen etiam in singularibus casibus quandoque adhibetur) *L. capitalium ff. h. t. L. 17. c. h. t.* His adnumeranda damnatio in opus publicum extra opus metalli, v. g. in Salinas, *cit. L. 28. §. 1. L. 8. §. 8. ff. h. t.* item multa pecuniaria fisco applicanda. *L. 2. ff. de P. §. 1. confiscatio bonorum, Lauterb. h. t. §. 7.* expositio in numellis, *Besold. Th. pr. h. v. extensio membrorum, Wippen. Carpz. h. c. n. 39. & seq.* damnatio ad tîremes, intellige, non perpetua, moderatam quædam sunt corporis afflictivæ, quæ ita moderandæ, ut reus inde non moriatur, juxta *Ord. crim. a. 196. & L. 8. §. 3. ff. h. t.* unde in persona debili, et si atrocitas facti requireret severiorem, moderatio tamen adhibenda ob vitæ periculum, ut & in fœmina lactante, ne infanti alimentatio subtrahatur. *Carpz. l. c. q. in 29. n. 24. in fine.*

4. Resp. tertio: dividitur ulterius pœna in ordinariam & extraordinariam seu arbitriariam. Ordinaria dicitur, quæ in jure expressa & determinata, sive quam lex, Princeps aut consuetudo induxit. Extraordinaria seu arbitriaria, quæ nullâ lege, statuto, vel consuetudine definita, sed extra ordinem à Judice imponitur juxta arbitrium & prudentiam illius pro qualitate delicti & variis circumstantiis, ut sit, ubi lex actum quidem prohibet, sed pœnam non statuit, aut saltem non determinat, sed Judici determinandam relinquit. Item dividitur in positivam, quæ ad sui executionem externam actionem sive ipsius delinquentis vel alterius, puta, solutionem verberationis requirit, & negativam seu privativam, quæ talem actionem non requirit, consistens v. g. in beneficii vel officii, fructuum, usus, ordinum amissione, *Castrop. rr. 3. d. 2. p. 1. n. 1. Pirh. h. t. n. 3.* Ac denique in spiritualem seu ecclesiasticam, quorum alia est vindicativa, alia medicinalis, ut sunt censuræ ad emendationem, ideòque ad certum tempus inflictæ; & in temporalem, seu non spiritualem, de quarum singulis in specie paulò infra.

Quæst. 493. An & quæ pœna ipso jure lata seu per legem annexa delicto ante omnem sententiam Judicis, etiam declaratoriam, sint subeundæ?

Resp. Videndum de hoc me *lib. 1. quæst. 125.* fusè agentem.

Quæst. 494. An & quis Judex minuere vel augere possit pœnam ordinariam seu à jure latam, aut etiam arbitriariam?

1. Resp. quò ad primam partem videri de hoc me posse *lib. 1. q. 18.*

2. Resp. Ad secundum; arbitriaria pœna cum regulari debeat ex qualitate delicti & personarum, *Guazzin. rr. ad defens. inquisitor. Tom. 2. defens. 33. c. 4. n. 7.* Judex considerare debet senectutem, juventutem, ebrietatem, iram, ignorantiam, magnam virtutem excellentiam, utilitatem reipublicæ; arbitrium enim hic accipitur non pro arbitrio libero &

absoluto, sed pro arbitrio regulato à recta ratione, sive pro arbitrio boni viri, atq. *L. Societatem. ff. pro Socio*, unde licet hodie omnes pœnæ sint arbitriaræ, ut *Guazzin. l. c. c. 16. n. 2. Engels. h. t. n. 5. Vallens. §. 4. n. 3.* possitque Judex, etiam inferior, hoc tempore pœnas legum moderari pro varietate circumstantiarum, locorum, personarum, ubi tamen non esset causa aliqua aggravandi aut minuendi pœnam, tenetur Judex pœnam legis exequi, nec esset locus arbitrio, cum virtute arbitrii concessi Judici inferiori non possit is aliquid facere non consonum iuri seu legibus, ut latè probat *Menoch. de arb. Jud. q. 9. n. 3. q. 77. n. 4. q. 87. n. 2.* juxta illud *L. 1. §. sed non ff. ad S. C. Turpil. facti* quidem quæstio in arbitrio Judicis est, pœnæ verò persecutio non ejus voluntati mandatur, sed legis auctoritati reservatur; & *c. summopere 11. q. 4.* cum leges fuerint institutæ & confirmatæ, non licebit Judici de ipsis judicare, sed secundum ipsas; nihilominus sicut stante dubio aut diversâ legum intelligentiâ, Judex semper inclinare debet in partem mitiorem, juxta *reg. 30. jur. in 6. in obscuris minimum est sequendum. & L. factum ff. de reg. Jur. in pœnalibus causis benignius est interpretandum*, ita circa reos in gravioribus criminibus legitime convictos non nimius clemens esse debet Judex, ne malefactores sensim multiplicentur, ipsique liberati graviora perpetrent, ac proinde præ oculis habenda Judici, *L. respiciendum. ff. h. t.* data Judicibus in hæc verba: *respiciendum est judicanti, ne quid aut durius aut remissius constituat, quam causa deposcat, nec enim aut severitatis aut clementia gloria affectanda est, sed propenso judicio, prout quæque expostulat, statuendum est, planè in levioribus causis proniores ad lenitatem Judices esse debent, in gravioribus pœnis severitatem legum cum aliquo temperamento benignitatis subsequi.*

Quæst. 495. Num pœna arbitraria extendere se possit ad pœnam mortis?

Resp. cum communiore: quamvis de jure vel consuetudine non sit imposta pœna mortis, si tamen atrocitas & qualitas delicti ob speciales circumstantias id expostuler, potest Judex, etiam non supremus, pœnam mortis imponere, cum pœna imponenda secundum qualitatem delicti. Ita arg. *c. non asseramus. 24. q. 1.* tenent cum *gl. in §. in Summa. Inst. de Injuriis. Zoël. h. t. n. 15.* allegans *Abb. Engels. h. t. n. 2. Guazzin. l. c. defens. 33. c. 16.* citatis aliis. *Reiffenst. h. t. n. 1.*

Quæst. 496. An & in quos præter fontes pœnæ cadant, extendant que se etiam ad bruta & res inanimatas?

1. Resp. primò: Pœnis subjiciuntur solùm fontes seu homines dolosi, facinorosi, & noxii; pœnæ enim suos tenent authores, & metus ulterius non progreditur, quam reperitur delictum. *L. 22. c. h. t. L. 74. & L. 155. ff. de reg. jur. c. 12. 23. eod. in 6.* Unde nec dominus pro servo puniendus. Estque generalis regula: nullum pro alterius delicto puniri debere, ut pluribus exorat *Farin. L. 1. pr. crim. tit. 3. q. 24. n. 1. Covar. 2. Var. c. 8. num. 7.* *Castrop. rr. 3. d. 2. p. 6. n. 1.* Unde nec dominus innocens ob delictum servi punitur. *L. 1. §. 12. ff. de vi & vi armata*, nec uxor pro marito, *L. 24. C. de donat. inter vir. & uxor.* nec filius pro patre. *L. 26. ff. h. t. & tot. t. C. ne filius pro patre.* nec pater pro delicto filii. *c. 2. de delict. puer. Levit. c. 14. Deuter. c. 24.* Unde ob crimen lætæ majestatis filii privantur legitimâ, quæ illis obvenire debebat, quia ea

non erat filii, sed patris, item dum privatur officiis jam habitis & jure ea consequendi ob delictum patris, quia filius est aliquid patris. Unde etiam Felin. in c. 2. de const. affirmat valere statutum, quo uxor servitute aliave pœnâ punitur pro culpa mariti, quia servitus illa non tam est pœna uxoris quam mariti, siquidem in vindictam delicti à marito commissi imponitur, quod tamen, ut verum sit, mariti delictum debere esse talis conditionis, ut censetur non sufficienter punitum pœnâ marito impositâ, sed requiri, ut ad conjunctos extendatur, ait Castrop. l. c. n. 3. & nunquam valere statutum, ut delictum unius in alio etiam conjuncto puniatur, ipso delinquente relicto incolumi; nihilominus tamen posse ex propria voluntate infligi pœnam ob delictum alterius, si ipse se pœnâ subjecit, cum cesserit juri suo, & obligationem alterius in se suscepit, ait Idem cum citato à se Bonac. d. 2. de peccat. q. 7. p. 3. circa finem.

2. Resp. secundò: pœna quoque dum venit ex delicto defuncti, utpote quod personalissimum quid est, ad illius hæredes non transit, unde L. 20. § 26. ff. h. e. dicitur: quòd nemo alieni criminis successor constituatur. Adde L. 47. ff. de reg. jur. nisi tamen præter delictum defuncti alia obligationis causa in hærede succedat; v. g. si cum defuncto lis sit contestata. L. 26. § 58. ff. de O. & A. quâ reus quasi contrahit, & se soluturum promittit, quod in sententia continetur, tunc enim pœna ab hæredibus exigitur, L. 20. in fine. ff. de accus. item nisi delinquens post sententiam, quæ in rem judicatam transit, defunctus, cum tunc hæredes ex quasi contractu seu sententiâ celebrato ad pœnam ademptio- nis bonorum teneri incipiant, L. 3. §. 11. ff. de penul. quando autem in causa criminali hæres tenetur ex delicto defuncti, ad resumendam causam citari potest. Lauterb. in ff. h. e. §. 16. cum Mev. p. 1. docif. 592.

3. Resp. tertio: si universitas deliquerit, consultius esse, ut metus ad omnes, pœna ad paucos perveniat, ait Lauterb. l. c. cit. L. 1. C. ad Leg. Jul. repet. nisi tamen sit crimen lætæ majestatis, prout limitat Gail. de pac. pub. L. 9. n. 27. quamvis etiam, dum tota universitas plectenda ultimo supplicio, locum esse Sortitioni, tradit Ziegl. ad Grotium L. 2. C. 1. §. 15. juncto §. 7. ad c. 21. ut olim apud veteres Romanos erat in usu decimatio, si cætus militare flagitium commisisset.

4. Resp. quartò: de cætero non infliguntur iis pœnæ, qui delinquere non dicuntur, ut sunt infantes, furiosi, dormientes, utpote usu rationis destituti, item bruta, animalia utpote ratione carentia, quamvis interdum ad abolendam memoriam nefandissimi cum iis perpetrati facinoris è medio tollantur, item cadavera reorum, quamvis nonnunquam eorum, qui se ipsos interfecerunt aut aliorum, quorum facinus priùs post mortem innotuit, cadavera è sepulchro extrahi, ad locum supplicii raprari, in turca suspendi, vel rotæ imponi, aut concremari, aut in locum ignominiosum, ut à bestiis absumantur, abjici soleant. 1. reg. f. v. 44. 2. reg. 21. v. 23. Carpz. l. c. q. 131. à n. 48. Quin & ad res inanimatas quandoque suo modo pœnæ extenduntur, ut dum ad scelus magis detestandum, aliisque terrorem incutiendum domus facinorosi evertitur, ejusque loco infamis cippus erigitur.

Quæst. 497. ubinam, & quo tempore executio pœnarum faciendâ?

1. Resp. ad primum: regulariter faciendâ in loco publico, ut deterreantur alii ab iisdem faci-

noribus. L. 8. ff. h. e. §. penult. nisi tamen Princeps ex singulari ratione aliter disponat. Lauterb. h. e. §. 21. Theod. Aphor. n. 72. & 80. item in loco consueto, & interdum prope locum, ubi crimen perpetratum. cit. l. 28.

2. Resp. ad secundum: pœnæ afflictivæ corporis executio statim faciendâ post sententiam, Lauterb. h. e. §. 24. pœnæ verò ultimi supplicii nonnisi differendâ. L. 5. c. de custod. reor. L. 18. h. e. idque tum, ne nimia dilatione illius præbeatur reo occasio fugæ, vel aliis malignis artibus eludendi & evitandi sententiam, cit. L. 18. tum ne rei confessi vel convicti & damnati diutius squalore carceris excrucientur. cit. L. 5. & L. 8. §. 9. ff. h. e. cum ut plus pœnæ dicatur mora mortis quam ipsa mors, & Senec. de benef. L. 2. c. 5. scribat: acerbissima est crudelitas pœnas differre. Sed neque executio ultimi supplicii nimium properanda, sed saltem ad tri-duum differenda, ut reus condemnatus suæ conscientiæ & animæ rectius consulere, & Deo reconciliari possit. Lauterb. h. e. §. 20. cum Theod. l. c. n. 76. sunt tamen casus varii, in quibus sententiæ executio differenda. v. g. primò, si ulterior gravius ejusdem criminis accensario superveniat, arg. L. 11. §. 3. ff. ad Leg. Aquil. L. unic. §. fin. ff. nihil. nov. app. Secundò, si condemnato uno in alios adhuc criminis socios indagandum, ut confrontari possint. L. 29. ff. h. e. Carpz. l. c. q. 137. n. 10. Lauterb. h. e. §. 23. Tertio: si ex reorum potentia tumultus timendus id desideret, Carpz. l. c. n. 12. quartò: si testes, qui in causa deposuerunt, criminis falsi arguantur. L. 9. §. ad leg. Cornel. de Sicar. quinto; si condemnatus aliorum administrator fuerit, & rationes necdum reddiderit, aliquot dierum spatium ei concedendum. L. 1. C. de bonis proscr. Sextò: si Princeps severiorem pœnam pro causâ intuitu dictaverit, Judex inferior non statim eam executioni dare debet, sed 30. diebus expectare tenetur. L. 20. c. h. e. explorando, num modica dilatio itam Principis mollire, & temperare valeat, ut Menoch. de arb. cas. 334. n. 6. Septimò: si mulieres prægnantes damnatæ sint, pœna differenda, donec pariant, L. 3. ff. h. e. ne calamitas matris noceat ei, qui in utero est. L. 18. ff. de statu homin. & in Saxonia insuper expectandum lex septimanis, teste Carpz. l. c. n. 29. Brunem. ad L. 3. ff. h. e. Octavò: differenda executio ultimi supplicii non est ob adversam rei valetudinem, ne sententia mortuo reo irrita reddatur. Carpz. l. c. n. 2. & sequent. Lauterb. cit. §. 24. in fine, etsi aliud sit cum eo, si afficiendus pœnâ corporali citra ultimum supplicium, hæc enim differenda est, donec vires recuperet, ut eam sine periculo vitæ sustinere queat, arg. L. 7. ff. de quæst. L. 3. ff. de S. C. Syllan. Nonò si reus ad mortem condemnatus pœnitere & peccata confiteri nolit, executio differenda ad aliquod tempus, & interea quovis studio & mediis cum eo agendum, ut ad Deum & pœnitentiam convertatur; si verò omnibus sprætis citra spem conversionis obsurdescat, & obstinatè in defensione criminis & improbitate sua persistat, ex communi sententia & praxi procedendum ad executionem, committendo illum justo modo Dei judicio. c. 5. caus. 24. q. 2. ne ex suo delicto & contumacia fructum sententiæ pœnam condignam evitet, & aliis suo exemplo sit scandalo. Carpz. l. c. n. 47. Clafen. ad Ord. Crim. 79. p. m. 281. in fine. Lauterb. l. c. §. 25. De cætero, quod spectat ad tempus executionis, ea faciendò die non feriato, juxta L. fin. C. de feriis. Lauterb. §. 22.

Quæst.

Quest. 498. Qualiter pœna morte rei, præscriptione & aggratiatione Principis tollantur vel mitigentur?

1. Resp. ad primum: Regulariter tolluntur morte rei; quia morte ejus extinguuntur delicta. l. 6. ff. de publ. judic. l. 3. §. fin. & l. 9. ff. de accus. l. 10. ff. ad S. C. Turp. l. 20. ff. h. r. nihilominus tamen pœnæ quandoque non solum ab hæredibus exiguntur, bonæque defuncti fisco vindicantur, sed etiam ob nimiam atrocitatem criminis, v. g. perduellionis, latrocinii, veneficii, sui ipsius interemptionis in cadavera animadveriti solet, juxta dicta paulò supra.

2. Resp. ad secundum: Crimina quò ad lencdas pœnas tolluntur regulariter præscriptione 20. annorum, juxta l. 12. C. ad Leg. Cornel. de falsis; est tamen hæc præscriptio pœnarum imponendarum non verò impositarum, i. a ut damnatus nequidem præscriptione 50. annorum setueri possit. Lauterb. h. r. §. 28. præscriptionem quoque pœnarum imponendarum impediri reorum fugâ & absentia, apud eundem tradit Carpz. l. c. 9. 141. n. 55. & 56. uti & n. 84. quod reus confitens sponte crimen jure naturali prohibitorum, etiam præscriptione impletâ, si de corpore delicti constat, in aliquam pœnam mitiorem damnari possit. Item ubi jus divinum ex causa universali certam pœnam determinavit, ita ut nec Princeps facultatem aggratiandi habeat, ibi ponere præscriptioni terminum non est integrum, v. g. in crimine Assassinii, Sodomiae &c. Lauterb. cit. §. 28. in fin. citans Dn. Granz. defens. inquisit. c. 8. m. 1. num. 15. vide de his plura ad tit. de præscript.

3. Resp. ad tertium: Facienda aggratiatio (aliàs etiam dicta indulgentia, cor. r. C. de sent. pass. & rest. remissio pœnæ & impunitas facinoris perpetrati, l. 5. ff. h. r.) est, quâ reis convictis & confessis pœna criminalis promerita ex gratia remittitur; de jure civili competit soli Imperatori & Principibus, penes quos summa in republica potestas. l. 4. l. 9. §. 11. l. 27. pr. ff. h. r. Hodieque in Imperio omnibus, qui superioritate territoriali gaudent; cum enim hæc gratia non nisi per privilegia fieri queat ejus solius, qui jus (intellige supremum) in territorio obtinet. l. 1. C. de ll. recess. Imp. de Anno 1526. §. 6. & 8. Limn. de J. P. Tom. 1. l. 4. c. 8. n. 268. Carpz. l. c. 9. 150. n. 14. Aggratiandi jure & potestate gaudentes, eam indistinctè exercere non possunt, sed summopere solliciti esse debent, ne omnibus promiscuè & sapius in hujusmodi gratia concedenda sine sufficiente ratione sint proclives, sicque ex gratia fiat injustitia; cum etiam summi Principes legibus divinis & naturæ, omnibus à Deo ex æquo præscriptis constriuantur. Unde in delictis, quorum turpitudò specialiter contra

naturam est, & quibus proinde ex causa perpetua & universali à Deo supremo legislatore mortis supplicium determinatum est, v. g. Genes. 9. v. 5. Exod. 21. v. 12. Levit. 20. v. 15. Num. 35. v. 31. 1. Reg. 20. v. 24. Supremos Principes potestate aggratiandi destitutos, passim tradunt A. A. atque ita jus aggratiandi exercetur circa pœnas jure humano statutas. Sed & cum magna circumspectione, nec non sine legitima causa, qualis esse potest numerus liberiorum, l. 7. §. 3. ff. de bon. damnat. delinquentium multitudo, confessio spontanea, l. 5. §. 1. ad Leg. Jul. majest. revelatio sociorum & conjurationis &c. qui obtentâ gratiâ de novo delinquit, in ipsum etiam ratione præteritorum animadveriti posse, & quandoque etiam hæc clausulam adjungi solere, ut tunc concessâ gratiâ privatus esse debeat, tradit Stryck. de abolit. princ. c. 5. à n. 140. uti etiam gratiam concessam perimit subrepto ob falsitatem precum & suppressionem quarundam qualitatum. Lauterb. §. 31. cum Theod. c. 10. Aphor. 7. num. 28. De cætero effectus aggratiationis est, quòd reus liberetur pœnâ publicâ; cum enim gratia sic strictè intelligatur, aggratiatio non extendit se ad restitutionem bonorum confiscatorum pristinorumque jurium, neque infamiam criminis tollit, l. 3. C. de gen. abolit. l. 2. 6. & 7. C. de Sent. pass. nisi Princeps expressè velit reum plenariè absolvi, in integrum restituendo. l. 1. & l. 3. C. de Sent. pass. l. 10. C. de gen. abolit. Neque extendenda aggratiatio ad interesse partis, cui eâ non obstante satisfaciendum, uti nec ad non refarcienda damna ex crimine illata alteri, l. 25. ff. l. 9. C. ad Leg. Cornel. de Sicar.

4. Resp. ad quartum: Mitigatio pœnæ, quæ in hoc differt ab aggratiatione, quòd per eam ex parte tantum remittatur pœna, fit quoque à Principe ob causas, V. G. ob merita, dignitatem, antecedentem vitæ integritatem &c. vel à lege ob eruditionem & artificium insigne l. 31. ff. h. r. ob ætatem tenellam, l. 16. §. 3. ff. h. r. l. 108. ff. de reg. jur. vel ingravescentem ætatem, l. 38. §. 4. & 7. ff. ad Leg. Jul. de adult. l. 3. §. 7. ff. ad S. C. Syllan. ob sexum, Hahn ad Wesenb. h. r. n. 10. ob diuturnam incarcerationem. Vel à Judice, si justitia remissionem urgeat; Judicis enim aliàs non est clementiam contra legem exercere inconsulto Principe, quare probè discernendi sunt casus justitiæ & clementiæ, quos magno numero collectos vide apud Tiraq. de pœn. temper. Farin. de pœn. remut. Carpz. pr. crim. 9. 143. usque ad 9. 150. causam verò mitigationis Judex in sententia adscribere debet, l. 6. ff. de appel. recip. l. 38. §. 6. ff. ad Leg. Jul. de adult. Carpz. 9. 142. n. 55. Saltem in genere dicendo: justis de causis non moventibus; cum præsumptio sit pro Judice. Gail. de pac. pub. l. 2. c. 9. n. 26.

CAPUT II.

De pœnis Ecclesiæ in specie.

Quest. 499. Pœnæ pecuniariæ an & quibus & à quibus Judicibus ecclesiasticis imponi possint?

Resp. Possunt hæc pœnæ infligi non tantum Clericis, sed etiam laicis, si crimen est fori ecclesiastici aut mixti ab Episcoporum Vicariis Generalibus, similibusque Judicibus ecclesiasticis, Abb. in c. licet. h. r. n. 8. Barb. ibid. n. 2. Fagn. n. 97. Clar. §. fin. g. 8. num. 5.

Covat. l. 2. var. c. 9. num. 8. Farin. pr. crim. 9. 19. n. 51. Oliva. p. 2. fori eccles. 9. n. 1. juxta c. statum. 16. q. 1. c. si vos. 23. q. 5. c. dilectus. de Off. Ordin. c. postulasti de Judicis. c. in Archiepiscopatu. de raptor. & juxta ubique receptam, quicumque enim de crimine cognoscere potest, potest etiam pœnam tali crimini à jure statutam infligere, Pirh. h. r. n. 7. cum communi; possunt autem dicti Judices ecclesiastici de criminibus fori mixti etiam laicorum sibi in temporalibus non subjeutorum cognoscere æquè